

לקריאת הגרסה האנגלית המלאה: 10.1787/9789264202030-en

אינדיקטורים של צמיחה ירוקה 2014

תקציר בעברית

האינדיקטורים של ה-OECD לצמיחה ירוקה מאורגנים סביב ארבעה יעדים עיקריים: יצירת כלכלה דלת-פחמן העושה שימוש יעיל במשאבים; שימור בסיס הנכסים הטבעיים; שיפור איכות חייהם של אנשים; וכן יישום צעדי מדיניות מתאימים ומימוש ההזדמנויות הכלכליות שצמיחה ירוקה מציעה. שישה אינדיקטורים ראשיים נועדו לשקף מרכיבים מרכזיים של צמיחה ירוקה בצורה מאוזנת: פרודוקטיביות פחמנית (carbon productivity) ופרודוקטיביות של חומרי גלם (material productivity), פרודוקטיביות רב-גורמית מותאמת לסביבה (environmentally adjusted multifactor productivity), מדד למשאבי טבע, שינויים בשימושי קרקע ובסוגי קרקע, וחשיפת האוכלוסייה לזיהום אוויר.

מסרים עיקריים

המשבר הכלכלי והפיננסי העולמי הקל לחצים מסוימים המופעלים על הסביבה. ואולם עם התחדשות הצמיחה, יתעצמו לחצים אלה ויטפסו עד מהרה אל מעבר לרמתם טרם המשבר, אלא אם כן ממשלות תחזקנה את המדיניות הרלוונטיות.

מאמצים רבים יותר ומתמשכים נדרשים כדי לשפר את השימוש היעיל באנרגיה ובמשאבי טבע על מנת להשיב לאחור נזק סביבתי, לשמר את בסיס הנכסים הטבעיים של הכלכלה ולהביא לשיפור באיכות החיים. הדבר מחייב עשייה מתואמת מצד משרדי ממשלה – משרדי אוצר, כלכלה, תעשייה, חקלאות ומשרדים אחרים שהמדיניות שלהם משפיעות על הסביבה ואשר יכולים לקדם צמיחה ירוקה. בניית הון אנושי באמצעות חינוך ופיתוח כישורים תהיה חיונית.

האם אנחנו נעשים יעילים יותר מבחינת השימוש שלנו במשאבי טבע ובשירותים מן הסביבה?

- ב-20 השנים האחרונות, גדלה הפרודוקטיביות הסביבתית (environmental productivity) של כלכלות ה-OECD בפחמן, אנרגיה וחומרים, אך בהבדלים גדולים בין מדינות ומגזרים שונים. הקשר בין פליטות של פחמן דו-חמצני ושימוש בדלקי מאובנים ובין צמיחה כלכלית נותק, ואנרגיה מתחדשת ממלאת תפקיד הולך וגדל במסגרת המאמצים לגוון את אספקת האנרגיה ולעשותה נטולת-פחמן. כיום, מייצרות מדינות ה-OECD ערך כלכלי רב יותר ליחידה נצרכת של חומרי גלם בהשוואה ל-1990, ומאמצים למחזור פסולת מתחילים להשתלם. השימוש בנותריאנטים בחקלאות גם הוא במגמת שיפור, עם ירידה בעודפים ביחס לייצור.
- התפתחויות אלה נובעות משילוב של גורמים: נקיטת צעדי מדיניות; השפל בפעילות הכלכלית בעקבות המשבר; עליית מגזר השירותים; העברת ייצור עתיר-משאבים ועתיר-זיהום לחו"ל; ועליית היקפי הסחר.
- באזורים רבים, השיפורים בפריון קטנים והלחצים הסביבתיים עודם גבוהים: פליטות פחמן ממשיכות לגדול; דלקי מאובנים ממשיכים להיות המרכיב הדומיננטי בתמהיל האנרגיה, ונהנים לפעמים מתמיכה ממשלתית; צריכת חומרי גלם לצורך תמיכה בצמיחה כלכלית ממשיכה להיות גבוהה; והרבה חומרים בעלי ערך ממשיכים להיות מושלכים כפסולת.

האם בסיס הנכסים הטבעיים של הכלכלות שלנו נשמר?

- המידע הזמין שבאמצעותו ניתן לאמוד את נכסי הטבע של מדינות אינו שלם ואיכותו משתנה. נרשמה התקדמות בניהול משאבי טבע מתחדשים במונחים כמותיים. ייצור הדגים העולמי מדיג ימי התייצב; השימוש המסחרי במשאבי יערות מציג תמונה בת-קיימא; ושאיבה ממקורות מים מתוקים מתחדשים נותרת יציבה למרות ביקוש עולה.

- עם זאת, הלחץ הכולל על משאבי טבע עודנו גבוה, ונותרו עדיין אתגרים חשובים סביב איכותם של משאבים טבעיים, שירותי המערכת האקולוגית שהם מספקים וניהולם המשולב. אזורים עשירים במגוון ביולוגי נמצאים בדעיכה ומערכות אקולוגיות רבות עוברות הידרדרות (דגרדציה). איומים למגוון ביולוגי גבוהים במיוחד במדינות בעלות צפיפות אוכלוסין גבוהה, שבהן שינויים בשימושי הקרקע ופיתוח תשתיות מובילים לקיטוע גובר של בתי גידול טבעיים. זנים רבים של בעלי חיים וצמחים נמצאים בסכנה; שליש מאוכלוסיות הדגים בעולם נתונות לדיג יתר; ויערות רבים מאוימים על ידי הידרדרות (דגרדציה), קיטוע והסבה לסוגי קרקע אחרים. הלחצים על משאבי מים עודם גבוהים; במקרים מסוימים, מחסור מקומי במים עלול להגביל את הפעילות הכלכלית.

האם אנשים נהנים משיפורים באיכות הסביבה?

- רוב האנשים ב-OECD נהנים מתברואה משופרת; קרוב ל-80% נהנים מטיהור שפכים ציבורי. חשיפה אנושית לזיהום אוויר מגופרית דו-חמצנית וחומר חלקיקי פוחתת. בה בעת, אוזון בגובה פני הקרקע, תחמוצות חנקן וחומר חלקיקי עדין מאוד ממשיכים להשפיע על בריאות האדם. אומדנים לגבי העלות של זיהום האוויר במדינות OECD מגלים כי התועלות של הפחתת זיהום נוספת עשויות להיות ניכרות. אתגרים עדיין קיימים גם סביב התיישנותן של מערכות אספקת מים ומערכות ביוב וגישה לטיהור שפכים יעיל ביישובים קטנים או מבודדים.

האם צמיחה ירוקה מייצרת הזדמנויות כלכליות?

- מאמציהן של מדינות ליישם מדיניות של צמיחה ירוקה על ידי תמיכה בטכנולוגיות חדשות ובחידושים ושימוש במכשירים כלכליים צוברים תאוצה. עם זאת, מידע בר-השוואה לגבי ההזדמנויות הכלכליות הנובעות ממדיניות של צמיחה ירוקה, מבחינת מקומות עבודה ותחרותיות, עודנו מועט. ההיבטים הדינמיים של צמיחה ירוקה קשים למדידה סטטיסטית, והרבה מאמצי מדידה התמקדו עד כה ב"פעילויות ירוקות" ולא ב"הורקה" של הכלכלה ושל שרשראות אספקה גלובליות.
- מגזרים המייצרים מוצרים ושירותים סביבתיים מחזיקים בנתח גדל (גם אם צנוע) של הכלכלה. ההוצאה הציבורית על מו"פ בנושא סביבה ויעילות אנרגטית עלתה, ועלה גם חלקם היחסי של פטנטים "ירוקים". השימוש במיסוי ירוק עולה, אך עודנו מצומצם בהשוואה למסים על עבודה. אותו חלק בתמיכה לחקלאים היוצר את הלחץ הגדול ביותר על הסביבה פחת, בעוד שאותו חלק בתמיכה הכולל דרישות סביבתיות גדל.
- זרמים פיננסיים בינלאומיים המעודדים צמיחה ירוקה יותר נמצאים במגמת התפתחות. בעוד ששוקי פחמן הצטמקו בשל המשבר הפיננסי ותפוקה תעשייתית נמוכה יותר, הזדמנויות חדשות הופיעו בתחום האנרגיה הנקייה, שבו זרמי השקעות בינלאומיים עלו על ההשקעות בטכנולוגיה המבוססת על דלקי מאובנים. הזדמנויות חדשות צצו גם עם הנפקת אגרות חוב ירוקות על ידי מוסדות פיננסיים ובמצב שבו סוכנויות אשראי ליצוא מעודדות השקעות פרטיות בפרויקטים העוברים תסקירי השפעה על הסביבה. הסיוע לפיתוח למטרות סביבתיות המשיך לגדול, והסיוע עבור אנרגיה מתחדשת עקף את הסיוע עבור אנרגיה שאינה ממקורות מתחדשים.
- ואולם הרבה מן הפיתוח עדיין מתנהל בשוליים, והמדיניות חסרות לעתים קרובות עקביות, ובכך פוגעות במעבר לצמיחה ירוקה. מדינות ממשיות לתמוך בייצור ובצריכה של דלקי מאובנים בדרכים רבות. כמו כן, הבדלים בשיעורי המס על אנרגיה, רמות מיסוי נמוכות על דלקים שהשפעתם על הסביבה גדולה, ופטור ממס על דלקים הנמצאים בשימוש במגזרים מסוימים מעכבים את המעבר לכלכלה דלת-פחמן. רפורמה במישורים אלה מציעה למדינות הזדמנויות חשובות לייצר הכנסה נוספת ממסים תוך מימוש יעדים סביבתיים בצורה שיש בה עלות-תועלת גבוהה יותר.

© OECD

תקציר זה אינו מהווה תרגום רשמי של ה-OECD.

שעתוק תקציר זה מותר בכפוף לאזכור זכות היוצרים של ה-OECD וכותרת הפרסום המקורי.

תקצירים רב-לשוניים הם קטעים מתורגמים מתוך פרסומים של ה-OECD שפורסמו במקור באנגלית ובצרפתית. ניתן

להשיגם ללא תשלום בחנות המקוונת של ה-OECD, בכתובת www.oecd.org/bookshop

למידע נוסף, ניתן ליצור קשר עם יחידת זכויות ותרגומים של ה-OECD, מינהלת ענייני ציבור ותקשורת, בדוא"ל:

rights@oecd.org, או בפקס מס':

+33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

תר האינטרנט שלנו www.oecd.org/rights

Read the complete English version on OECD iLibrary!

© OECD (2013), *Green Growth Indicators 2014*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264202030-en